

El Cercle Vallcorba recull adhesions per adreçar una petició a l'Institut d'Estudis Catalans sobre els diacrítics

written by Redacció Unilateral | 17 d'octubre de 2016

El Cercle Vallcorba, actualment integrat per Òscar Alegret, Jordi Badia, Jem Cabanes, David Casellas, Josep Ferrer, Juli Moll, Ramon Torrents i Josep M. Virgili (cerclevallcorba@gmail.com), ha redactat un comunicat que demana a l'Institut d'Estudis Catalans que reconsideri la proposta de reducció de mots amb accent diacrític perquè compleixi el propòsit de ser simplificadora, clara i coherent. El Cercle Vallcorba deu el nom al lingüista Jaume Vallcorba i Rocosa (1920-2010).

El Cercle [demana adhesions al document](#), que reproduïm a continuació.

El dia 28 de setembre la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans va presentar al plenari de la institució una proposta de reforma ortogràfica de la llengua catalana que incloïa una reducció dràstica del nombre de mots amb accent diacrític. Concretament, proposava de mantenir els següents: *bé, déu, és, mà, més, món, pèl, què, sé, sí, té, són, ús i vós*, a més d'alguns plurals i els composts amb 'pèl'; en total, trenta-nou mots.

Comprenem que una de les funcions de la Secció Filològica és impulsar canvis de la normativa quan siguin necessaris, sobretot amb el propòsit de simplificar el codi lingüístic i fer-lo més coherent. Tanmateix, no creiem que la mesura proposada compleixi aquest objectiu.

La funció dels diacrítics és estalviar equívocs a l'hora de *llegir* mots homògrafs. Certament –com addueix l'Institut–, el context sol ajudar a desfer aquestes confusions, però amb la diversitat de situacions comunicatives que admet la llengua, oral i escrita, això no passa pas sempre. Per exemple, aquests dies es representa a Barcelona l'obra de teatre infantil *Els tres óssos*, un títol que esdevindria confusionari –*Els tres ossos*– si s'apliqués la reforma tal com s'ha proposat. Aquesta confusió es podria esdevenir també en els altres casos de parelles de mots de la mateixa categoria gramatical: dos noms (*sòl-sol, bóta-bota...*) o dos verbs (*vénen-venen, véns-vens, vés-ves...*).

Igualment, si se suprimeix l'accent de *dóna*, posem per cas, ens podem trobar sovint amb una situació fins ara molt infreqüent: dues paraules iguals però de significat diferent posades l'una al costat de l'altra: «Una dona dona menjar als infants», per exemple. Ens sembla evident que en casos com aquest la supressió del diacrític no simplificarà la lectura, no la farà més directa i segura, sinó que l'entrebançarà.

Per una altra banda, considerem que la proposta no és prou coherent ni clara. No s'entén per quina raó s'han de mantenir justament aquests mots i no uns altres. L'Institut ho justifica amb una raó fònica –l'oposició tònic-àton–, amb la intenció d'evitar lectures errònies. D'aquesta manera es manté *són*, perquè no es confongui amb el possessiu àton *son* (i, en aquest cas, també amb el substantiu tònic *son*). Però si aquesta distinció gràfica és necessària per a marcar que un mot és tònic i no àton, també és necessària per a marcar la diferència de timbre vocàlic. Per exemple, entre os tancades i obertes (*dóna-dona, sóc-soc, mòlt-molt...*) o entre es tancades i obertes (*nét-net, vénen-venen, véns-vens, vés-ves...*).

Volem recordar que entre les mesures incloses en la proposta de reforma ortogràfica hi ha dues rectificacions de la modificació de l'ús del guionet, aprovada fa més de vint anys. Concretament, es proposa de restituir el guionet entre qualsevol prefix i un sintagma (i s'escriuria *ex-secretari general* i no *exsecretari general*) i també el de les «grafies detonants» (com ara *exxa* o *exxiliat*, que es podrien escriure *ex-xa* i *ex-xiliat*). Doncs, justament amb l'experiència d'aquests casos, ens sembla que s'hauria de ponderar més la proposta dels diacrítics si no volem trobar-nos que calgui rectificar-la més endavant.

Els signants no som pas contraris a reduir el nombre de mots amb accent diacrític. L'Institut s'ha referit repetidament a la inutilitat dels accents dels mots derivats (*entresòl, rebesnét, pregadéu...*), perquè no compleixen la funció distintiva. És fàcil de comprovar que, només suprimint els derivats, la llista es reduiria notablement.

Per tot això que hem exposat, demanem al plenari de l'Institut d'Estudis Catalans que reconsideri la proposta de reducció de mots amb accent diacrític perquè compleixi el propòsit de ser simplificadora, clara i coherent.

Finalment, els signants reconeixem a l'Institut d'Estudis Catalans l'autoritat en el terreny lingüístic i volem que l'exerceixi a l'hora de vetllar per la salut de la llengua. Per això demanem que intervingui activament en tots els àmbits de la vida pública per evitar el deteriorament accelerat del català.